

W historii edukacji znamy wiele projektów i myśli zmierzających do zmiany modelu wychowania i kształcenia. Poczynając od starożytności, kolejne okresy przynosiły pomysły rozmaitych nowych rozwiązań dla szkoły. Obecnie przyjęty w Polsce model szkolnictwa sięga swoimi korzeniami do XIX wieku. Ma on ścisły związek z transmisyjnym modelem nauczania, gdzie nauczyciel w szkole odgrywa rolę „mędrca na scenie”, często na podium z mikrofonem, przekazującego wymagane treści zajęć. Choć taki odgórny przepływ wiedzy sprzyja kulturze uczenia się biernej akceptacji, rzadko takie praktyki są kwestionowane. Dotychczas nauki pedagogiczne podejmując problem samorządności w placówkach oświatowo-wychowawczych swoją uwagę koncentrowały głównie na starszych dzieciach i młodzieży oraz na organizacji i funkcjach samorządów uczniowskich. W Polsce od czasów transformacji ustrojowej edukacja zorientowana jest przede wszystkim na kształcenie o demokracji i dla demokracji, ale nie w demokracji. Uczy się dzieci z pominięciem autentycznego doświadczania przez uczniów, nauczycieli i rodziców procesów demokratycznych w szkole.

Celem mojego projektu jest badanie procesu przygotowania do samorządności dzieci w edukacji wczesnoszkolnej. Efektem prowadzonych badań będzie stworzenie autorskiego programu dydaktyczno-wychowawczego rozwijania propedeutyki samorządności u dzieci w wieku 6-9 lat w społecznej szkole podstawowej. Główny problem badawczy przyjęty w pracy, to pytanie - Jakie działania nauczyciela sprzyjają nabywaniu doświadczeń samorządowych uczniów edukacji wczesnoszkolnej?

Do podjęcia wskazanej tematyki skłoniła mnie moje osobista praktyka i własne obserwacje, które wynikały z problemu zaobserwowanego w pracy z klasą pierwszą szkoły podstawowej w szkole społecznej. Część dzieci względem innych prezentowała postawę wycofania i bierności. Grupa była bardzo zróżnicowana pod kątem umiejętności brania udziału we wspólnym procesie podejmowania decyzji grupowych rozumianych jako propedeutyka samorządności. Obserwacja ta wynikająca z praktycznego problemu skłoniła mnie do podjęcia naukowej refleksji i pochylenia się nad temat ze strony dostępnej literatury, badań, ale i również konsultacji z ekspertami z dziedziny pedagogiki i badań w działaniu. Dotychczas prowadzone badania w tym obszarze nie stanowią wystraszającego materiału źródłowego dotyczącego tej problematyki, zwłaszcza, że były prowadzone już parę lat temu, a obecna rzeczywistość społeczna i edukacyjna uczniów bardzo szybko się zmienia. Dostępne badania dotyczą tylko jednego z obszarów samorządności i pomijają aspekt uczestnictwa w nich samych badanych. Udział badanych w projekcie stanowi istotny obszar z punktu widzenia badania samorządności i daje przestrzeń do dogłębnego poznania problematyki zjawiska z perspektywy dzieci.

W ramach mojego projektu badań jednym z celów jest podjęcie się samodzielnych studiów nad własną praktyką nauczycielską. Projekt moich badań zakłada, że poznanie problemów dotyczących świata dziecięcego może odbyć się wtedy, gdy próbujemy je wspólnie zrozumieć, używając różnych narzędzi, które pozwolą uczniom na opisanie swojego świata nie tylko za pomocą sfery werbalnej. Dzięki swojemu aktywnemu uczestnictwu oraz zdobytemu już zaufaniu wśród dzieci i rodziców jestem w stanie dotrzeć do tych obszarów badawczych, do których zwykły badacz, czy osoba z zewnątrz nie miałaby dostępu. W przyjętej koncepcji badawczej zastosowano edukacyjne badania w działaniu. W ich ramach pierwszeństwo mają sposoby rozumienia i osądy nauczycieli, a nacisk jest położony na „praktykę”, to znaczy na interpretacje, jakie nauczyciele i uczniowie wypracowują i wykorzystują w określonych sytuacjach

Spodziewanym efektem prowadzonych badań jest zdiagnozowanie czynników blokujących i wspierających proces rozwijania samorządności u dzieci w edukacji wczesnoszkolnej. Zdobyta wiedza i dane zostaną później wykorzystane do stworzenia autorskiego programu dydaktyczno-wychowawczego rozwijania propedeutyki samorządności w edukacji wczesnoszkolnej.